

Visages, Villages (2017): fotografie en film.

Frankrijk. Documentaire, 89 minuten, geregisseerd door JR en Agnès Varda.

Agnès Varda ontmoette de fotograaf en beroemde schilder en fotograffiti-kunstenaar J.R. in 2015 en een samenwerking volgde in de vorm van een documentaire. Ze reizen door Frankrijk en ontmoeten er mensen van het platteland, ieder vanuit zijn eigen kunstbeleving. Er wordt naar de bewoners geluisterd en ze worden gefotografeerd. Tijdens de draaiperiode groeit de vriendschap tussen Varda en J.R.. Ze laten zich leiden door toeval, intuïtie en passie. De documentaire won in Cannes de 'L'Oeil d'Or' voor beste documentaire.

1 Agnès Varda, grootmoeder van de nouvelle vague.

Agnès Varda (geboren in 1928, dochter van een Griekse vader en een Franse moeder) is een fotograaf en een filmregisseur. Ze was jarenlang professor in film en documentaire aan hogere instituten in Zwitserland, Frankrijk en de V.S. Haar werk is verbonden met de Franse 'Nouvelle Vague' (handcamera, de personen spreken tegen de camera enz.). Ze was bevriend met Jean-Luc Godard. Maar haar thema's zijn uitgesproken persoonlijk: erotiek, ouderdom, sterfelijkheid, het doorbreken van sociale taboes. Haar films zijn ook buiten Frankrijk opgenomen, in de Verenigde Staten, in Cuba en Iran.

2 Varda is een onvermoeibare beeldensprokkelaar.

Haar bekendste film 'Le Bonheur' (1965, huwelijk en een liefdesaffaire). Haar bekendste documentaire is *Les glaneurs et la glaneuse* (2000) met het volgende thema: volgens een oude Franse wet hebben sprokkelaars het recht om de overblijfselen van oogsten te rapen en voor eigen gebruik aan te wenden of door te verkopen. Gewapend met een handzame digitale camera trok de 72-jarige Varda de Franse paden en lanen in om een aantal verzamelaars te interviewen. Het resultaat is een bespiegelende kijk op de waarde, en soms schoonheid, van dingen. De filmtitel refereert aan het olieverfdoek *Des glaneuses* (arenleessters) uit 1857 van Jean-François Millet.

Filmen is ook een vorm van « glanage » : beelden en verhalen worden gevonden, verzameld en krijgen een bestemming in het geheel.

Varda is een onvermoeibare beeldensprokkelaar is, zo leren we ook uit *Visages, Villages*. Haar ogen worden slecht, maar zij heeft er nu een tweede paar ogen bij: die van de fotograaf JR. Samen rijden ze in een bestelbusje in de vorm van een reusachtig fototoestel door Franse dorpen.

Vraag: zijn Varda en JR naar uw mening filmende fotografen of fotograferende filmmakers? Een andere vraag: wat is het onderscheid tussen een documentaire en een film? Een documentairemaker streeft naar objectiviteit, ook heeft hij/zij daar wel een inhoudelijke bedoeling mee. Maar Varda komt met een heel duidelijke politieke boodschap.

3 Fotografie: beeld van de werkelijkheid

U weet, het ontstaan van de fotografie (vanaf 1839) had invloed op de schilderkunst, en de film ontstond uit 'moving pictures': de movie. De verandering van de wijzen waarop wij kijken, is historisch een boeiend onderwerp.

De fotografie is een van de belangrijkste hulpmiddelen, waarmee de moderne mens zijn wereld tot beeld heeft getransformeerd. Maar door de toenemende virtuele werkelijkheid is het de vraag, in hoeverre we foto's nog zien als mogelijkheden om dichterbij de echte werkelijkheid te komen.

Agnes Varda heeft duidelijk de intentie om de interesse van mensen voor elkaar te versterken. Mensen lopen rond in de werkelijkheid: ze kijken rond, observeren, staren, zien (looking, watching after, gazing, seeing) en gaan hun weegs. Ze leven in hun eigen privéruimte, en groeten elkaar wel of niet, als ze elkaar tegenkomen in de openbare ruimte. In *Visages, Villages* zien de dorpsgenoten plotseling een vergrote foto van een medebewoner en tonen dan belangstelling voor deze persoon. Het dorpsgevoel wordt daardoor versterkt: de sociale werkelijkheid gaat leven (community building). Deze film is een zoektocht naar 'gewone' Fransen in dorpen als Chérence, Bonnieux en het spookdorp Prion-Plage. Varda en JR geven onzichtbare mensen een gezicht, zij trakteren de vergeten dorpsbewoners op een flinke dosis eigenwaarde.

4 Feministisch engagement: glimlachen om de mens.

De documentaire film *Visages, Villages* tovert een glimlach op uw gezicht. Wat opvalt, is haar vrolijkheid en speciaal haar oproep tot vrouwen: "Laat u niet overheersen door de mannen. Gebruik humor als wapen: maak grappen over uzelf, omdat u niets te verliezen hebt!" Echo van de jaren zestig.... Haar humor is vermengd met een zekere weemoed, als zij terugkijkt naar het leven dat voorbijging en naar wat verdween op het Franse platteland.

Discussie:

- (1) Zijn Varda en JR naar uw mening filmende fotografen of fotograferende filmmakers?
- (2) Begrijpt u de functie van 'stills' in een film?
- (3) Wat vindt u van foto's in de openbare ruimte van Tilburg?
- (4) Roept een foto van de Oxfam-Novib-kalender bij u een sterke mate van empathie op? Doet u daarvoor moeite?
- (5) Wat vindt U van de volgende stelling: het mixen van documentaire en fictie is verwarrend, maar levert een extra stimulans op om te denken.

Reacties richten aan de filmleider: [Klik hier en log vervolgens in voor zijn contactgegevens.](#)